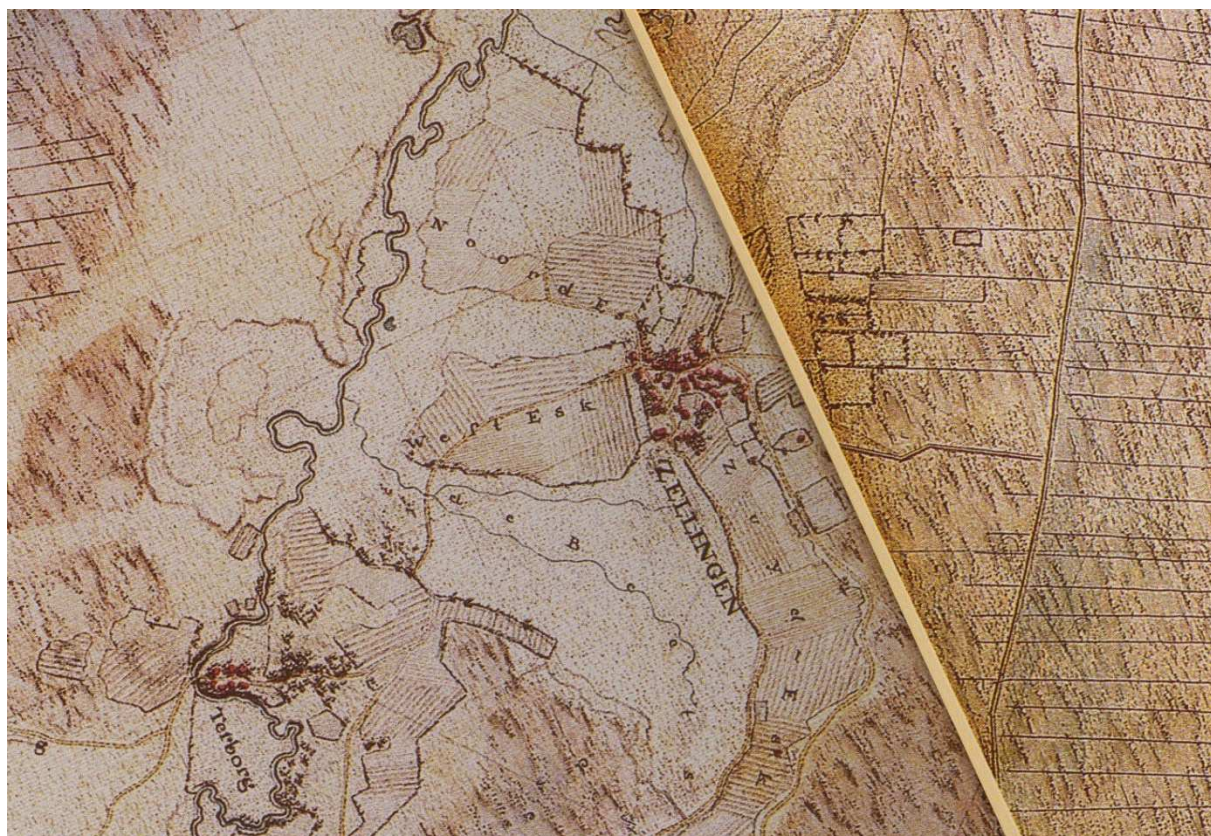

Westerkamp tussen nr. 17 en nr. 23 te Sellingen, gemeente Vlagtwedde

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Administratieve gegevens

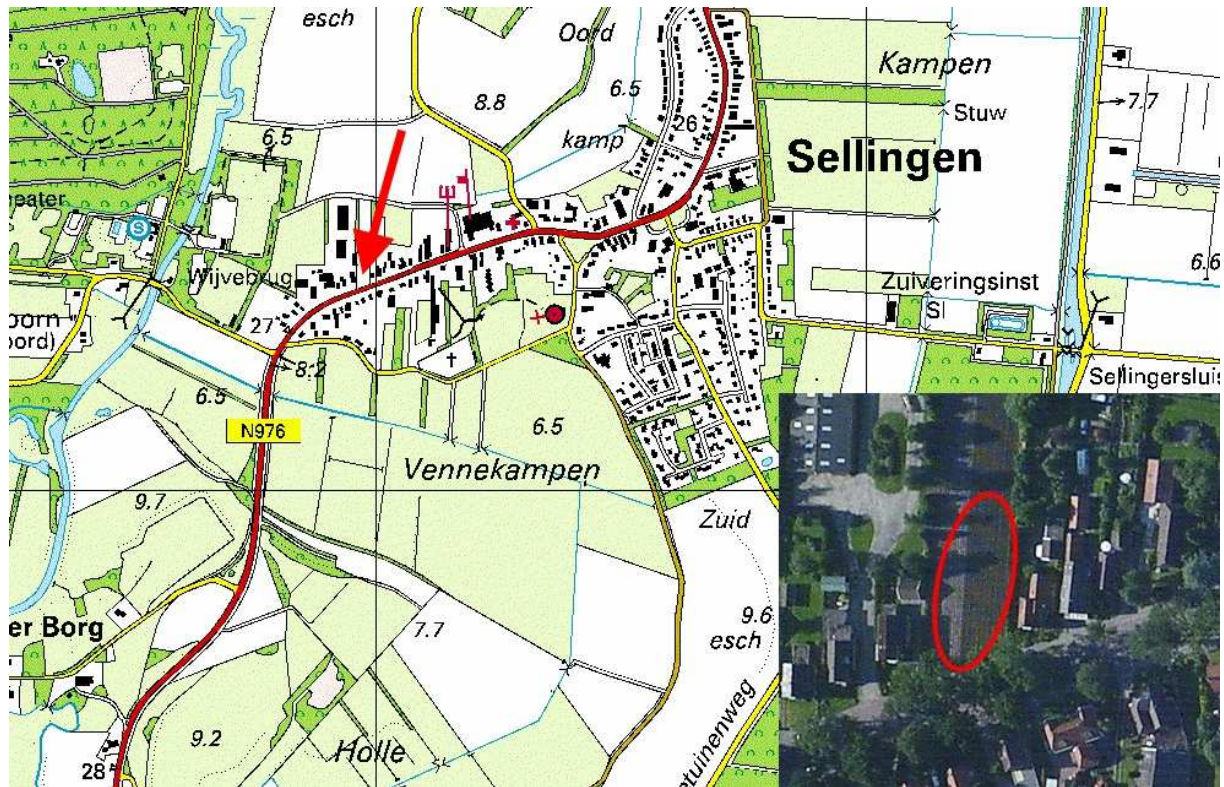
provincie: Groningen
gemeente: Vlagtwedde
plaats: Sellingen
toponiem: Westerkamp tussen nr. 17 en nr. 23
bevoegd gezag: gemeente Vlagtwedde
opdrachtgever: Bouwkundig Ontwerpburo Wilzing
centrumcoördinaaat: 272973 - 552444
OM-nummer: 60567
kaartblad: 13D
beheer documentatie: Libau, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, gemeente Vlagtwedde en E-depot
uitvoerder: Libau
rapport: 14-43
auteur: M. van Geffen MA
autorisatie: M. de Jong MA
telefoon: 050-3126545
fax: 050-3123362
e-mail: molema@libau.nl

Westerkamp tussen nr. 17 en nr. 23 te Sellinger, gemeente Vlagtwedde Een Archeologisch Bureauonderzoek

Planvoornemen

In opdracht van Bouwkundig ontwerp bureau Wilzing, vertegenwoordigd door dhr. B. Wilzing, is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een perceel tussen Westerkamp 17 en Westerkamp 23 te Sellinger (zie figuur 1). De aanleiding voor dit onderzoek zijn de voorgenomen bouw van een woning en het graven van een sloot. Het gebied waar de ingrepen zijn beoogd wordt in dit bureauonderzoek verder aangeduid als plangebied.

Figuur 1: De locatie van het plangebied is weergegeven met een rode pijl (Topografische Atlas Groningen). In de inzet is een recente luchtfoto weergegeven waarop het plangebied met een rode ovaal is aangegeven (bing.com/maps).

Informatie

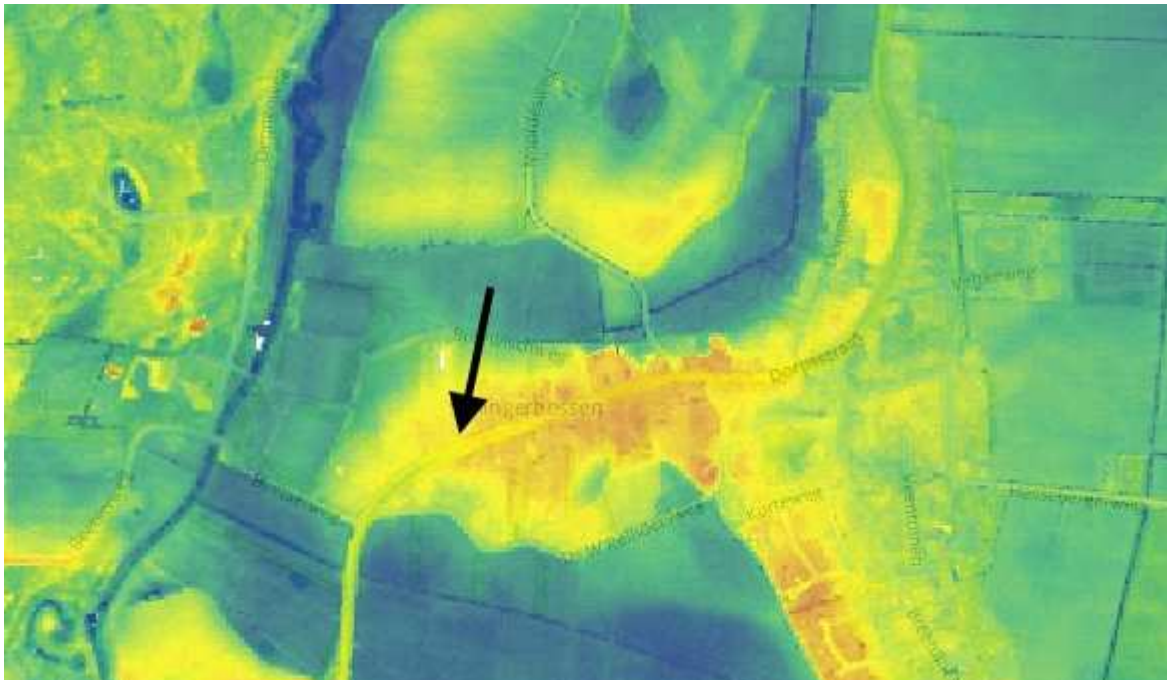
Het plangebied ligt in het esdorpenlandschap van Westerwolde, dit landschap kenmerkt zich door een lint van esdorpen en esgehuchten langs de Ruiten Aa. Het esdorp Sellinger heeft vier essen, namelijk de Noord-es, de Oordkamp, de Zuid-es en de Westerkamp of West-es. Het plangebied ligt op deze laatste es. Direct ten zuiden van het plangebied heeft van 1915 tot 1948 de stoomtram van Ter Apel naar Delfzijl gereden.

Op de fysisch geografische kaart van de provincie Groningen is het zuidelijk deel van de locatie als bebouwd en het noordelijk deel van de locatie van het plangebied als dekzandrug gekarteerd (code Nr1; zie bijlage Fysisch geografische kaart). De geomorfologische staat het gehele plangebied gekarteerd als bebouwd (zie bijlage Geomorfologische kaart). Op de bodemkaart wordt de bodem in het plangebied en omgeving aangegeven als laarpodzolgronden (code cHn21; zie bijlage Bodemkaart). Podzolbodems duiden op een goede ontwatering en waren daardoor in de prehistorie zeer geschikt voor bewoning. De typeaanduiding laar wijst op de aanwezigheid van een cultuurdek en geeft aan dat het plangebied en zijn omgeving waarschijnlijk als es in gebruik is geweest.

Op de hierboven genoemde bodemkundige kaarten is te zien dat het plangebied op een landtong in een beekdal ligt, dit is ook op de kaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) duidelijk te zien (zie figuur 2). Het beekdal is onderdeel van een stelsel van oude Eems geulen, ten noordoosten van het plangebied vervolgt de

Ruiten Aa haar loop in één van deze geulen. Tevens is op de AHN-kaart te zien dat de landtong niet alleen hoger ligt dan het beekdal, maar ook wat hoger ligt dan de overige naastliggende gebieden. Deze hogere delen van het landschap langs het water vormden vanaf de prehistorie geliefde vestigingsplaatsen voor de mens.

Figuur 2: Uitsnede van de AHN-kaart met daarop de hoogte verschillen in de omgeving van het plangebied (AHN1 via www.ahn.nl). De locatie van het plangebied is weergegeven met een zwarte pijl. Het beekdal herkenbaar door de lagere ligging.

Zoals hierboven gemeld is het plangebied in gebruik geweest als es. Tussen 1788 en 1792 is de omgeving van Sellingen gekarteerd door kapitein ingenieur Hottinger, op deze kaart is de Westerkamp als West esk weergegeven (zie figuur 3). Op de kadastrale minuut (gemeente Vlagtwedde, sectie F blad 1, gekarteerd tussen 1811 en 1832) is het plangebied weergegeven als landbouwgrond. Tot op heden is dit gebruik ongewijzigd.

Figuur 3: Uitsnede van de Hottinger-atlas (1788-1792; in Versfelt, 2003). De locatie van het plangebied is globaal aangegeven met een zwarte cirkel.

Het plangebied is niet als archeologisch waardevol terrein op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) geregistreerd. Ook zijn uit het plangebied zelf geen archeologische vondsten bekend uit de archeologische database (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. In de omgeving van het plangebied zijn wel een viertal AMK-terreinen geregistreerd, deze terreinen betreffen de historische kern van Sellingen (AMK-nummer 15301), de Noord-es van Sellingen met daaronder een terrein met sporen van bewoning uit de ijzertijd (AMK-nummer 7383), de noordelijke es van Ter Borg met daaronder een terrein met sporen van bewoning uit de steentijd tot en met de ijzertijd (AMK-nummer 7385) en de Zuid-es van Sellingen met daaronder een terrein met sporen van bewoning uit de brons- en ijzertijd en mogelijk uit de steentijd (AMK-nummer 7345). Tevens is in de omgeving van het plangebied een twaalfstal waarnemingen geregistreerd. Behalve waarneming 434807 (aardewerkscherven gevonden in het noorden van Sellingen) staan alle waarnemingen in relatie tot de hierboven genoemde AMK-terreinen (zie bijlage Kaart archeologie).

Overweging en advies

Het plangebied ligt op een hoger gelegen deel van het landschap, aan een beekdal en is afgedekt met een esdek. Deze hoger gelegen delen vormden vanaf de prehistorie aantrekkelijke vestigingsplaatsen. Het esdek zal eventuele aanwezige archeologische resten hebben afgedekt en beschermd voor latere verstoringen. Binnen het plangebied worden intacte archeologische resten verwacht vanaf de steentijd tot en met de nieuwe tijd. Derhalve dient voor aanvang van de geplande werkzaamheden een archeologisch booronderzoek plaats te vinden. Het booronderzoek dient zich te richten op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals vuursteen en aardewerk. Tevens dient de opbouw van de bodem in kaart te worden gebracht. Bij het interpreteren van de boorkernen dient rekening te worden gehouden met het feit dat (middeleeuwse) grondsporen zich in boringen vaak manifesteren als verstoringen. Ook kan zich onder het esdek nog een oude bouwvoor bevinden die zich als grijze laag manifesteert. Het onderzoek dient te bestaan uit zes boringen op de geplande locatie van de woning en drie boringen op de geplande locatie van de sloot. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd door een archeologische marktpartij. De betreffende medewerker dient voldoende ervaring te hebben in het uitvoeren van booronderzoek op met esdek afgedekte zandgronden. Het opgeboorde sediment dient te worden gezeefd over een zeef met een maximale maaswijdte van 4 mm.

Op basis van de resultaten van het booronderzoek kan door het bevoegd gezag worden bepaald of verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Bijlagen:

- Fysisch geografische kaart;
- Geomorfologische kaart;
- Bodemkaart;
- Kaart archeologie.

Geraadpleegde bronnen en kaarten

Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl).

Archeologische Monumentenkaart.

Brood, P., A.H. Huussen & J. van der Kooi, 1999. *Nieuwe Groninger Encyclopedie*. REGIO-Projekt Uitgevers.

Grote Historische topografische Atlas Groningen ± 1900 – 1930, schaal 1: 25000. Uitgeverij Nieuwland, 2006. Tilburg.

Grote Historische Atlas van Nederland, 1: 50000. Deel 2: Noord-Nederland 1851 – 1855. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. Groningen.

Luchtfoto's Google Earth.

Mennens-Van Zeist, A., J. Molema & M. Rooke, 2008. *EHS Westerwolde: archeologie, cultuurhistorie en landschap. Onderzoek naar cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke waarden in de beek- en rivierdalen in Westerwolde ten behoeve van de aanleg van de ecologische hoofdstructuur*. Onderzoek Libau, Groningen.

Minuutplans uit het begin van de negentiende eeuw (www.watwaswaar.nl).

Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis.

Schroor, M & J. Meijering, 2007. *Golden Raand, Landschappen van Groningen*. In Boekvorm Uitgevers, Assen.

Snijders, F.L., 1985. *Fysische geografie in de provincie Groningen*. Milieu- en landschapsonderzoek Provinciaal Planologische Dienst. Groningen.

Stiboka, 1985. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1: 50.000*. Stiboka, Wageningen (Toelichting gepubliceerd in 1986; kaartopname door A.E. Clingeberg et al.).

Versfelt, H.J., 2003, *De Hottinger atlas van Noord- en Oost-Nederland*. Historische inleiding en samenstelling door H.J. Versfelt. Heveskes Uitgevers, Groningen.

Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. *De atlas van Huguenin; militair-topografische kaarten van Noord-Nederland, 1819-1829*. Historische inleiding en samenstelling door H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers/Drentse Historische Vereniging, Groningen/Veendam.

Archeologische periodes

paleolithicum

paleolithicum vroeg	tot 8800 v.Chr. tot 300000 C14
paleolithicum midden	300000 – 35000 C14
paleolithicum laat	35000 C14 - 8800 v.Chr.
paleolithicum laat A	35000 - 18000 C14
paleolithicum laat B	18000 C14 -8800 v.Chr.

mesolithicum

mesolithicum vroeg	8800 - 4900 v.Chr. 8800 - 7100 v.Chr.
mesolithicum midden	7100 - 6450 v.Chr.
mesolithicum laat	6450 -4900 v.Chr.

neolithicum

neolithicum vroeg	5300 - 2000 v.Chr. 5300 - 4200 v.Chr.
neolithicum vroeg A	5300 - 4900 v.Chr.
neolithicum vroeg B	4900 - 4200 v.Chr.
neolithicum midden	4200 - 2850 v.Chr.
neolithicum midden A	4200 - 3400 v.Chr.
neolithicum midden B	3400 - 2850 v.Chr.
neolithicum laat	2850 - 2000 v.Chr.
neolithicum laat A	2850 - 2450 v.Chr.
neolithicum laat B	2450 - 2000 v.Chr.

bronstijd

bronstijd vroeg	2000 - 800 v.Chr. 2000 - 1800 v.Chr.
bronstijd midden	1800 - 1100 v.Chr.
bronstijd midden A	1800 - 1500 v.Chr.
bronstijd midden B	1500 - 1100 v.Chr.
bronstijd laat	1100 - 800 v.Chr.

ijzertijd

ijzertijd vroeg	800 - 12 v.Chr. 800 - 500 v.Chr.
ijzertijd midden	500 - 250 v.Chr.
ijzertijd laat	250 - 12 v.Chr.

Romeinse tijd

Romeinse tijd vroeg	12 v.Chr. - 450 n.Chr. 12 v.Chr. - 70 n.Chr.
Romeinse tijd vroeg A	12 v.Chr. - 25 n.Chr.
Romeinse tijd vroeg B	25 - 70 n.Chr.
Romeinse tijd midden	70 - 270 n.Chr.
Romeinse tijd midden A	70 - 150 n.Chr.
Romeinse tijd midden B	150 - 270 n.Chr.
Romeinse tijd laat	270 - 450 n.Chr.
Romeinse tijd laat A	270 - 350 n.Chr.
Romeinse tijd laat B	350 - 450 n.Chr.

middeleeuwen

middeleeuwen vroeg	450 - 1500 n.Chr. 450 - 1050 n.Chr.
middeleeuwen vroeg A	450 - 525 n.Chr.
middeleeuwen vroeg B	525 - 725 n.Chr.
middeleeuwen vroeg C	725 - 900 n.Chr.
middeleeuwen vroeg D	900 - 1050 n.Chr.
middeleeuwen laat	1050 - 1500 n.Chr.
middeleeuwen laat A	1050 - 1250 n.Chr.
middeleeuwen laat B	1250 - 1500 n.Chr.

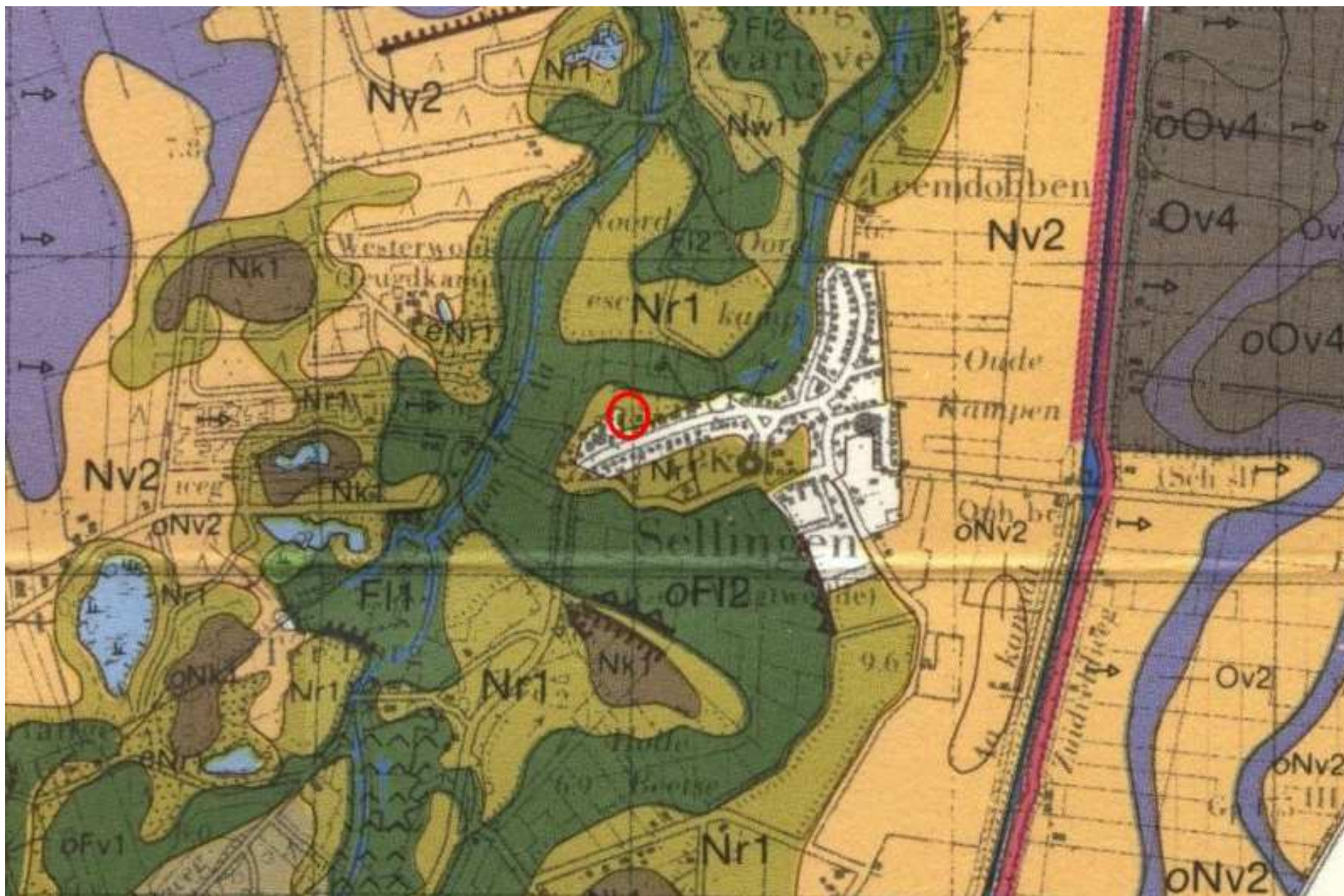
nieuwe tijd

nieuwe tijd A	1500 – heden 1500 - 1650 n.Chr.
nieuwe tijd B	1650 - 1850 n.Chr.
nieuwe tijd C	1850 – heden

Fysisch geografische kaart

Plangebied Westerkamp tussen nr. 17 en nr. 23 te Sellingen

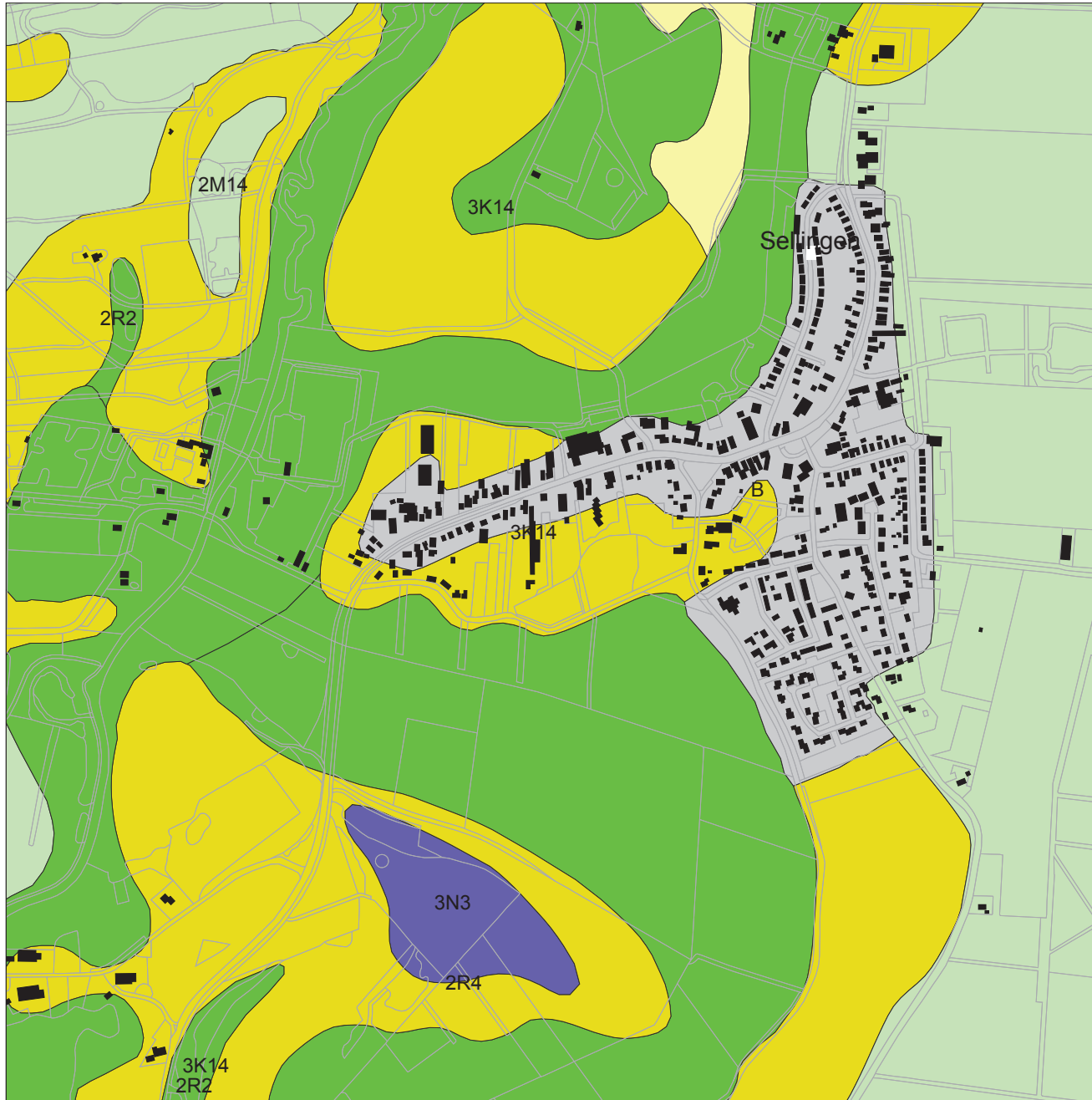
Geomorfologische kaart

Plangebied Westerkamp tussen nr. 17 en nr. 23 te Sellinger

26-02-2014

Libau

274118 / 553320

272195 / 551397

Legenda

- HUIZEN
- PLAATSNAMEN
- TOP10 ((c)TDN)
- GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)**
 - Wanden
 - Hoge heuvels en ruggen
 - Terpen
 - Hoge duinen
 - Plateaus
 - Terrassen
 - Plateau-achtige vormen
 - Waaivormige glooiingen
 - Niet-waaivormige glooiingen
 - Lage ruggen en heuvels
 - Welvingen
 - Vlakten
 - Laagten
 - Ondiepe dalen
 - Matig diepe dalen
 - Diepe dalen
 - Water
 - Bebouwing
 - Overig (Dijken etc)
- PROVINCIES

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

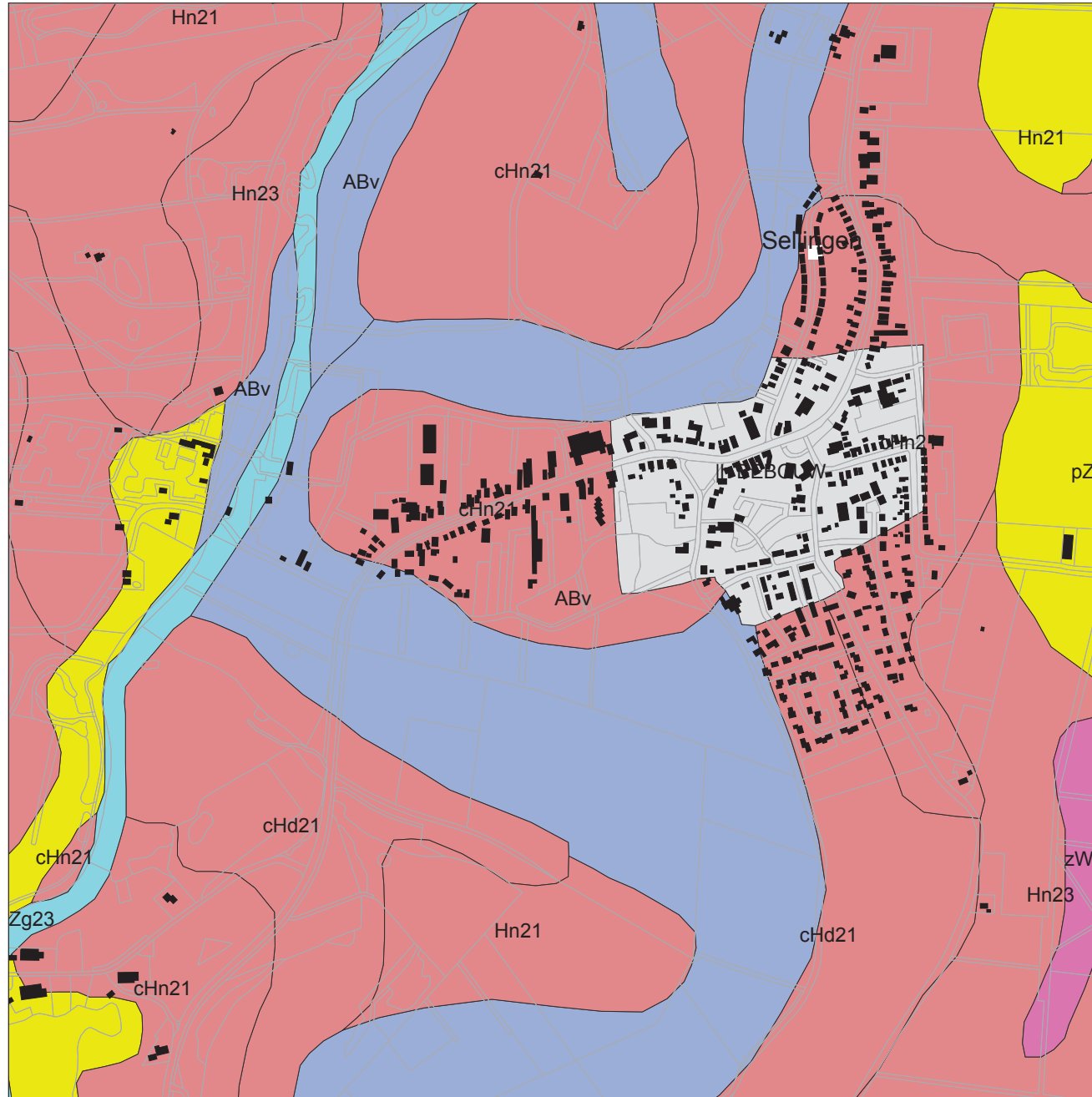
Bodemkaart

Plangebied Westerkamp tussen nr. 17 en nr. 23 te Sellinge

26-02-2014

Libau

274118 / 553320

272195 / 551397

Legenda

- HUIZEN
- PLAATSNAMEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PROVINCIES

BODEM ((c)Alterra)

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk, bovenlandstrook
- Dikke eerdgronden
- Fluviatiele afz ouder pleistoceen
- Groeve, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverweringsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afz ouder pleistoceen
- Niet-gerijpte minerale gronden
- Oude bewoningsplaatsen
- Rivierkleigronden
- Kalkh lutumarme gronden
- Veengronden
- Moerige gronden
- Water, moeras
- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden

Archis2
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

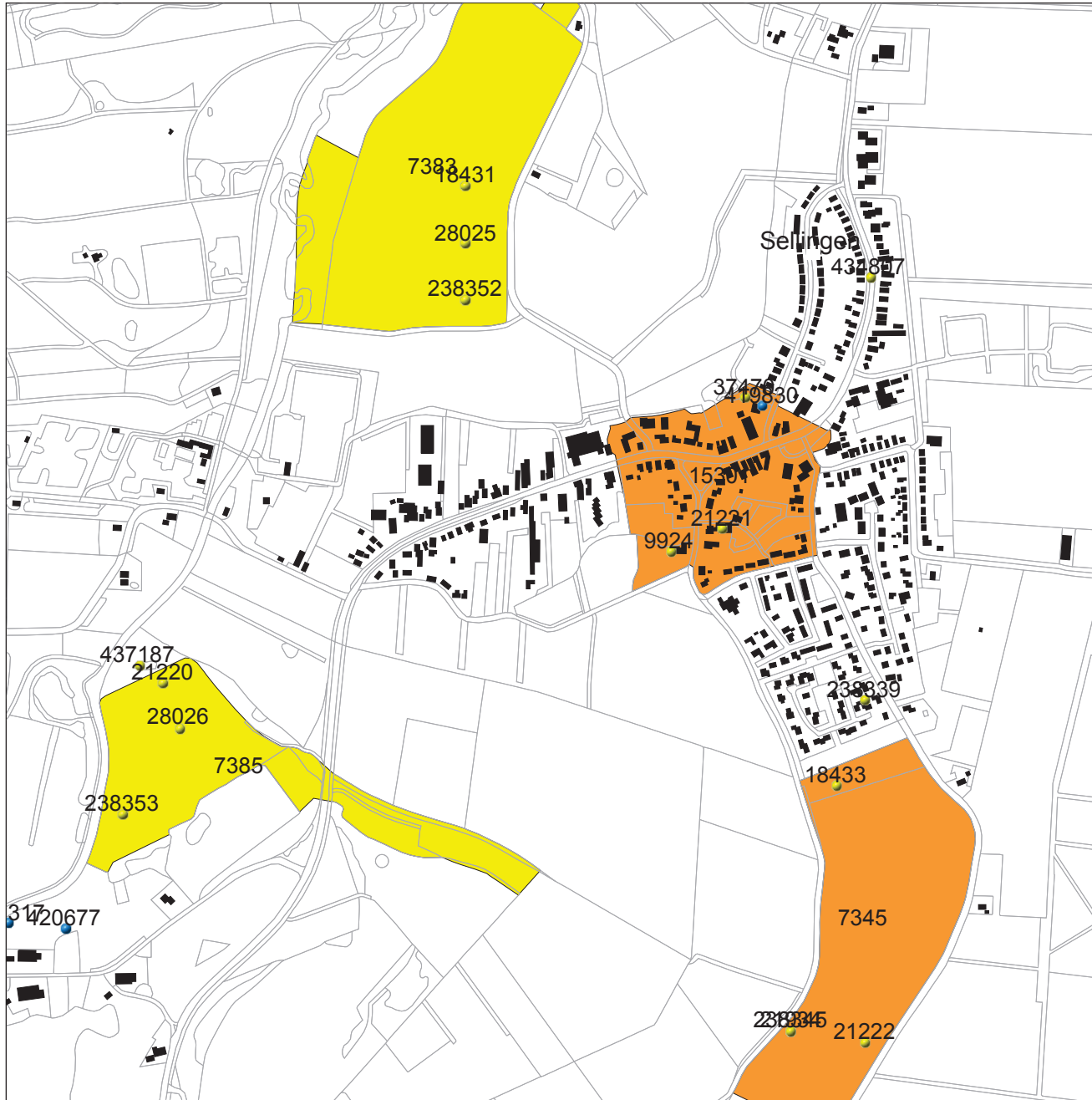
Kaart archeologie

Plangebied Westerkamp tussen nr. 17 en nr. 23 te Sellinger

26-02-2014

Libau

274118 / 553320

Legenda

- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- PLAATSNAMEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PROVINCIES
- MONUMENTEN
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

272195 / 551397